

નવાફિલ મુઅકેદા અને નવાફિલ ગૈરમુઅકેદા

મુઅકેદા નવાફિલ :

મુઅકેદા નવાફિલ એ છે, જે રસૂલુલ્લાહ ﷺ એ નિયમિતપણે અદા કરી છે. આપ ﷺ એ ફરમાવ્યું:

«مَنْ صَلَّى فِي يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ اثْنَيْ عَشْرَةَ رَكْعَةً سَوَى الْمُكْبُوَةِ بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ: أَرْبَعَا قَبْلَ الظَّهَرِ، وَرَكْعَتَيْنِ بَعْدَهَا، وَرَكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْمَغْرِبِ، وَرَكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْعِشَاءِ، وَرَكْعَتَيْنِ قَبْلَ صَلَاتِ الصُّبْحِ».

અર્થાત્, જે દિવસ અને રાતમાં બાર રકા'ત પઢે, અલ્લાહ તેના માટે જમતમાં એક ઘર બનાવી આપે છે. ચાર રકા'ત જુહ્રથી પહેલા અને બે રકા'ત જુહ્ર પછી, બે રકા'ત મગરીબ પછી અને બે રકા'ત ઈશા પછી અને બે રકા'ત ફજની નમાજ પહેલા. (તિરમિઝી)

હજરત અખ્રુલ્લાહ બિન ઉમર ﷺ કહે છે કે મેં રસૂલુલ્લાહ ﷺ થી દસ રકા'તો યાદ કરી લીધી; બે રકા'ત જુહ્રથી પહેલા અને બે રકા'ત જુહ્ર પછી, બે રકા'ત મગરીબ પછી જેને આપ ﷺ પોતાના ઘરમાં અદા કરતા હતા અને બે રકા'ત ઈશા પછી જેને આપ ﷺ ઘરમાં અદા કરતા હતા અને બે રકા'ત ફજ પહેલા. (બુખારી)

ફજની સુનત : હજરત આઈશા ﷺ કહે છે કે રસૂલુલ્લાહ ﷺ સૌથી વધારે પાંબંદીથી જે નફલ નમાજ અદા કરતા હતા તે ફજની બે રકા'ત ફરજથી પહેલા હતી. (મુતાફિક અલયહિ) આપ ﷺ એ ફરમાવ્યું :

«رَكَعْتَا الْفَجْرِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا»

અર્થાત્, ફજની બે રકા'ત નફલ દુનિયા અને તેમાં રહેલી બધી વસ્તુઓથી શ્રેષ્ઠ છે. (મુસ્લિમ, અહમદ) રસૂલુલ્લાહ ﷺ આ બે રકા'તમાં સૂર: કાફિરુન અને સૂર: ઈખ્લાસની તિલાવત કરતા હતા. જો કોઈ કારણસર આ બે રકા'તો ફરજથી પહેલા ન પઢી શકાય તો ફરજ પછી અથવા સૂર્યોદય પછી પઢી લેવામાં આવે.

જુહ્રની સુનત : આ જુહ્રની ફરજ નમાજથી પહેલા બે રકા'ત અથવા ચાર રકા'ત છે અને ફરજ પછી બે રકા'ત અથવા ચાર રકા'ત છે. હજરત આઈશા ﷺ થી જ્યારે આપ ﷺ ની નવાફિલ વિશે પૂછવામાં આવ્યું, તો તેમણે કહ્યું કે આપ ﷺ મારા ઘરમાં જુહ્રથી પહેલા ચાર રકા'ત અદા કરતા, પછી આપ નીકળતા અને લોકોને જુહ્રની નમાજ પડાવતા, પછી ઘર આવતા અને બે રકા'ત પઢતા. (મુસ્લિમ, અહમદ) હજરત અબૂ ઐયુબ અન્સારી ﷺ ની રિવાયત છે કે તેઓ જુહ્ર પહેલા ચાર રકા'ત અદા કરતા. હજરત અબૂ ઐયુબ ﷺ ને પૂછવામાં આવ્યું કે શું આપ ﷺ આ ચાર રકા'ત હંમેશા પઢતા હતા? તેમણે જવાબ આપ્યો કે મેં રસૂલુલ્લાહ ﷺ ને આવું કરતા જોયા, તો તેના વિશે પૂછશું, તો આપ ﷺ એ ફરમાવ્યું : આ સમયે આકાશના દરવાજા ખોલવામાં આવે છે. હું ઈથું છું કે આ સમયે મારા તરફથી સદ્કાર્ય ઉપર લઈ જવામાં આવે. (અહમદ) જુહ્ર

પહેલા જો તક ન મળે તો એ જાઈજ છે કે ફર્જ પછી આ નવાફિલ અદા કરી લેવામાં આવે. હજરત આઈશા
ની રિવાયત છે કે જો રસૂલુલ્લાહ ﷺ આને શરૂમાં પછી ન શકતા, તો ફર્જ પછી પઢતા હતા. (તિરમિઝી)

મગરીબની સુન્નત : આ બે રકા'ત છે. આમાં આપ ﷺ સૂરઃ કાફિરુન અને સૂરઃ ઈખલાસ તિલાવત કરતા.

ઈશાની સુન્નત : ઈશાની ફર્જ પછી આ બે રકા'ત છે.

ગૈરમુઅ૰કદા નવાફિલ :

આ એ સુન્નતો (નવાફિલ) છે, જેને રસૂલુલ્લાહ ﷺ ક્યારેક અદા કરતા અને ક્યારેક છોડી દેતા.

અસ્સ પહેલા બે રકા'ત કે ચાર રકા'ત : આપ ﷺ એ ફરમાવ્યું : «رَحِمَ اللَّهُ امْرًا صَلَى قَبْلَ الْعَصْرِ أَرْبَعًا»
અર્થાત્, અસ્સ પહેલા બે રકા'ત કે ચાર રકા'ત અસ્સથી પહેલા અદા કરે. (તિરમિઝી, અબૂ દાઉદ,
અહમદ)

મગરીબથી પહેલા બે રકા'ત : રસૂલુલ્લાહ ﷺ એ ફરમાવ્યું :

لِمَنْ شَاءَ» «صَلُّوا قَبْلَ الْمَغْرِبِ، صَلُّوا قَبْلَ الْمَغْرِبِ ثُمَّ قَالَ فِي التَّالِثَةِ

અર્થાત્, મગરીબથી પહેલા નફલ નમાઝ પઢો, મગરીબથી પહેલા નફલ નમાઝ પઢો, ત્રીજ વાર આપ ﷺ
એ ફરમાવ્યું કે જે ઈશ્છે. (બુખારી) આમાં હળવી નમાઝ પદવું મુસ્તહબ (ઇચ્છનીય) છે.

ઈશા પહેલા બે રકા'ત : આપ ﷺ એ ફરમાવ્યું :

«بَيْنَ كُلِّ أَذَانٍ صَلَاةٌ، بَيْنَ كُلِّ أَذَانٍ صَلَاةٌ»، ثُمَّ قَالَ فِي التَّالِثَةِ: «لِمَنْ شَاءَ»

અર્થાત્, બે અજાનો (અજાન અને ઈકામત)ની વચ્ચે નમાઝ છે. બંને અજાનોની વચ્ચે નમાઝ છે. આપ ﷺ
એ ત્રીજ વાર પણ આ જ કહ્યું અને વધુ કહ્યું કે જે ઈશ્છે. (બધા હદ્દીસવેતાઓ)

એ નવાફિલ જે ફર્જ ન નમાજોથી જોડાયેલ નથી :

વિત્ર : આ સુન્નતે મુઅ૰કેદા છે. આનો સમય ઈશા પછીથી શરૂ થાય છે અને ફજની અજાનના પહેલા સુધી રહે
છે. આને રાત્રિના છેલ્લા પહોરમાં પદવું અફજુલ છે. જેને ભય હોય કે ક્યાંક છુટી ન જાય તોણે શરૂઆતમાં
જ ઈશા પછી પઢી લેવી જોઈએ.

વિત્ર કેવી રીતે પદવામાં આવે ? વિત્રમાં એક રકા'ત પદવી જોઈએ. આમાં સૂરઃ ફાતિહા પછી સૂરઃ ઈખલાસ
અને મુઅવ્વજતૈન (સૂરઃ ફલક, સૂરઃ નાસ) પદવું મુસ્તહબ છે. એક હદ્દીસમાં છે કે આપ ﷺ વિત્ર ગણ રકા'ત
પઢતા હતા, તો પહેલી રકા'તમાં સૂરઃ ફાતિહા પછી સૂરઃ આ'લા પઢતા અને બીજી રકા'તમાં સૂરઃ ફાતિહા

પછી સૂરા: કાશ્ફિરુન પઢતા અને ગીજી રકા'તમાં સૂરા: ફાતિહાની સાથે સૂરા: ઈખ્લાસ અને મુઅવ્વજતૈન પઢતા હતા.

વિત્રમાં પાંચ, સાત, નવ અને અગિયાર રકા'તો પણ પઠવું જરૂરી છે. જ્યારે એક રકા'તથી વધારે પઠવામાં આવે, તો બધે રકા'ત કરીને પઠવામાં આવે, પછી એક રકા'ત અલગથી પઠવામાં આવે, અથવા બધી રકા'ત બે તશાહ્ઝુદ (અતાહિયાત) અને એક સલામની સાથે પઠવામાં આવે. આવી સ્થિતિમાં બધી રકા'ત સતત પઠવામાં આવે અને છેલ્લે પહેલી રકા'તમાં તશાહ્ઝુદ પઠવામાં આવે અને પછી છેલ્લી રકા'તમાં તશાહ્ઝુદ પઢીને સલામ ફેરવી લેવામાં આવે. વધુમાં એ પણ જરૂરી છે કે બધી રકા'ત સતત પઢી લેવામાં આવે અને છેલ્લી રકા'તમાં તશાહ્ઝુદ પઠવામાં આવે અને સલામ ફેરવી લેવામાં આવે.

વિત્રમાં કુનૂત : કુનૂત દુઆ છે, જેને ઈચ્છો તો છેલ્લી રકા'તમાં રુકૂઅ પહેલા અથવા રુકૂઅ પછી પઠવામાં આવે. દુઆ આ પ્રમાણે છે :

اللَّهُمَّ إِهْدِنِي فِيمَنْ هَدَيْتَ وَعَافِنِي فِيمَنْ عَافَيْتَ وَتَوَلَّنِي فِيمَنْ تَوَلَّيْتَ وَبَارِكْ لِي فِيمَا أَعْطَيْتَ وَقِنِي
شَرَّ مَا قَضَيْتَ فَإِنَّكَ نَقْضِي وَلَا يُقْضَى عَلَيْكَ وَإِنَّهُ لَا يَذَلُّ مَنْ وَالْيَتْ تَبَارَكَتْ رَبُّنَا وَتَعَالَى

અનુવાદ : હે અલ્લાહ ! મને માર્ગદર્શન આપ, એ માર્ગદર્શન જેમને તે માર્ગદર્શન આપ્યું અને મને સલામતી પ્રદાન કર, એ સલામતી જેમને તે સલામતી પ્રદાન કરી અને મારો કાર્યસાધક બન, એ સંરક્ષક અને કાર્યસાધક જેમનો તું વાલી અને સંરક્ષક બન્યો. તે મને જે ને'મતો (કૃપાઓ) પ્રદાન કરી છે તેમાં બરકત આપ અને મને મારા નિઃયોની બૂરાઈથી સુરક્ષિત રાખ, એટલા માટે કે તું જ નિઃય કરે છે અને તારી તુલનામાં કોઈ નિઃય નથી કરી શકતો. જેનો તું કાર્યસાધક બની ગયો તે ક્યારેય અપમાનિત નથી થઈ શકતો. હે અમારા રબ ! તું બરકતવાળો છે અને મહાન અને સર્વોચ્ચ છે.

